

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки і психології початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Код дисципліни	ОК. 8
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма	«Початкова освіта»
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	Лекції/Практичні заняття
Форми контролю	Залік

Інформація про викладача

Викладач (ІМ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Вашуленко Микола Самійлович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики початкової освіти
Контактний телефон	0508139968
E-mail:	kafpipo@gmail.com
Профіль викладача	https://gnpuaspirantura.wixsite.com/naukovikadry/%D0%B1%D1%96%D1%80%D1%8E%D0%BA
Консультації	Щосереда, 14.00-15.00 год.

м. Глухів, 2021-2022 навчальний рік

Анотація курсу.

Модернізація системи вищої освіти зумовлена євроінтеграційними прагненнями України та свідчить про підсилення її компетентнісної орієнтації.

Компетентнісний підхід в освіті – це відповідь на вимоги часу. Сьогодні суспільству необхідні учні та випускники школи, готові швидко змінюватися й пристосовуватися до нових умов життя, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, приймати рішення, навчатись упродовж життя. Нині актуальним завданням школи є реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі, що передбачає його спрямованість на формування й розвиток компетентної особистості, особливо молодших школярів, адже саме в ранньому віці формуються та закладаються основні риси сучасної людини.

Проблема реалізації компетентнісного підходу зумовлена реформуванням початкової ланки освіти на стратегічних концептуальних засадах у зв'язку з новими цілями, поставленими суспільством перед загальною середньою освітою на сучасному етапі її розвитку. Своєю чергою, формування ключових компетентностей молодших школярів є однією із актуальних педагогічних проблем, що виникли на тлі актуальних протиріч між необхідністю забезпечити якість освіти та неможливістю розв'язати ці проблеми традиційним шляхом.

Державний стандарт початкової освіти побудовано на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативного складника засвоєння його змісту. Звідси, компетентнісно орієнтована початкова освіта є пріоритетним завданням сьогодення та спрямована на формування ключових компетентностей у дітей молодшого шкільного віку як видів діяльності, шляхів проживання ситуацій, розв'язання проблем, рефлексії особистісного досвіду, що дозволяє дитині успішно адаптуватися до сучасних соціально-культурних умов.

Дисципліна *«Компетентнісно орієнтована початкова освіта»* є обов'язковою та внесено до універсального циклу навчального плану ОНП професійної підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії».

Мета та завдання дисципліни.

Програма навчальної дисципліни *«Компетентнісно орієнтована початкова освіта»* має на меті ознайомити студентів із вимогами держави й суспільства щодо організації компетентнісно орієнтованої НУШ, формувати в аспірантів уявлення про сутність і принципи компетентнісного підходу як методологічної основи модернізації вітчизняної системи початкової та вищої освіти, що дозволяє здійснювати професійну діяльність, орієнтовану на розвиток особистості, культури мислення, аналітичної рефлексії, самостійності та відповідальності за прийняття рішень.

До основних завдань відносимо: розкрити сутність, цілі, завдання та особливості компетентнісно орієнтованої початкової освіти; розкрити змістові й процесуальні характеристики компетентнісного підходу в початковій освіті; обґрунтовано вибирати та ефективно використовувати освітні технології, форми, методи, засоби та прийоми навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти з метою забезпечення планованого рівня особистісного розвитку молодших школярів.

Міжпредметні зв'язки: *«Компетентнісно орієнтована початкова освіта»* є обов'язковим освітнім компонентом. Дисципліни, на вивчення яких безпосередньо спирається пропонований курс: «Філософія науки», «Психологія та педагогіка вищої освіти з методикою викладання», «Реалізація концепції НУШ в початковій школі».

У результаті вивчення пропонованого освітнього компонента здобувач повинен набути таких **компетентностей та програмних результатів навчання.**

Перелік загальних компетентностей

ЗК. 4	Здатність працювати в міжнародному контексті. Володіння іноземною мовою (англійською) в обсязі, достатньому для представлення й обговорення
--------------	---

	результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формах, повного розуміння іншомовних наукових текстів відповідно до спеціальності.
--	---

Перелік фахових компетентностей

ФК. 1	Здатність демонструвати знання філософсько-світоглядних засад сучасного стану, тенденцій розвитку і наукових досягнень у початковій та вищій освіті.
ФК. 6	Здатність до застосування комплексного підходу у виявленні, формулюванні та розв'язанні завдань і проблем початкової та вищої освіти.
ФК. 8	Здатність аналізувати науковий доробок у початковій та вищій освіті, виявляти прогресивні ідеї зарубіжного досвіду функціонування освіти та впроваджувати здобуті результати у вітчизняну систему освіти.
ФК. 11	Здатність організовувати освітній процес у початковій школі та ЗВО на засадах компетентнісно орієнтованого підходу.
ФК. 12	Здатність проєктувати та реалізовувати педагогічні моделі й технології початкової освіти з урахуванням процесів реформування галузі початкової освіти; здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної системи початкової освіти, аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.
ФК. 15	Здатність застосовувати знання основ психолого-педагогічної діяльності, традиційні та інноваційні форми, методи навчання і викладання, педагогічні технології в освітній діяльності.
ФК. 17	Здатність особистості спрямовувати наскрізні вміння (soft skills) на соціалізацію здобувачів освіти, взаємодію з метою управління власною освітньою та професійною діяльністю; усвідомлення й поцінювання взаємозалежності людей і систем у глобальному світі.
ФК. 18	Здатність особистості сприймати, усвідомлювати, відтворювати, самостійно збагачувати культурологічний досвід у професійній галузі на продуктивному рівні засобами відповідних знань про світову і національну культуру на засадах гуманістичних, загальнолюдських духовних цінностей.

Перелік програмних результатів навчання

ПРН. 2	Знати вимоги до розроблення наукових проєктів та їх реалізації, процедури, пов'язані з реєстрацією прав інтелектуальної власності.
ПРН. 5	Знати законодавство України в сфері освіти та професійної і наукової діяльності.
ПРН. 7	Знати закономірності й принципи, сучасні підходи, методи та засоби планування, організації освітнього процесу у вищій та початковій освіті відповідно до вимог реалізації Концепції НУШ та компетентнісно орієнтованого підходу.
ПРН. 9	Здійснювати порівняльно-педагогічний аналіз моделей розвитку світових систем вищої та початкової освіти.
ПРН. 10	Використовувати спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання про інтелектуальну власність, її правові інститути; розробляти, складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, планувати та реалізовувати наукові проєкти і програми в галузі освіти; реєструвати права інтелектуальної власності.
ПРН. 15	Проєктувати зміст навчання, розробляти та використовувати дидактичні засоби методичного супроводу навчального заняття у вищій та початковій школі, здійснювати діагностику якості освіти.
ПРН. 17	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах вищої та початкової освіти, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних

	професійних контекстах; інтегрувати та використовувати предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти та трансформувати їх на міжпредметній основі.
ПРН. 18	Упроваджувати технологію розвитку критичного мислення з метою формування означеної якості у здобувачів початкової освіти, самостійно формулювати судження, вирізняти професійні проблеми та гнучко підходити до їх розв'язання, здобувати новий досвід в мінливих умовах сучасного світу.
ПРН. 20	Створювати освітнє середовище розвитку наскрізних (soft skills) умінь з метою навчання та соціалізації здобувачів освіти.
ПРН. 24	Дбати про власну комунікативну культуру, усвідомлювати необхідність її збагачення та постійного вдосконалення.
ПРН. 26	Самостійно готувати наукові праці та апробувати їх під час заходів різного рівня й в освітньому процесі.

Результати навчання визначаються за рівнями сформованості професійної компетентності здобувача (творчий, високий, достатній, низький), що формуються на основі мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісно-операційного, рефлексивно-результативного її складників за визначеними критеріями та показниками до них.

Робочий план

навчальної дисципліни «Компетентнісно орієнтована початкова освіта»

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Залік	Екзамен
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			
Денна / електронне навчання	II	III	3	90	36	18	-	18	54	+	-
Заочна / дистанційна / електронне навчання	II	III	3	90	8	4	-	4	82	2	-

Характеристика дисципліни.	Напрямок підготовки, спеціальність, освітньо-науковий ступінь.	Академічний календар, види занять.
Кількість: Кредитів: ECTS: 3/3 Модулів: 3/3 Загальний обсяг дисципліни: 90/90год.	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка ОНС: Доктор філософії Спеціальність: 013 Початкова освіта	Статус дисципліни: нормативна Курс: 2 Семестр: 3 Всього годин: 90/90 год. Лекцій: 18/4 год. Практичних: 18/4 год. СРС: 54/82 год.

**Організація навчання.
Структура залікових кредитів дисципліни
«Компетентісно орієнтована початкова освіта»**

№	Назва теми	Кількість годин, відведених на:			
		Лекції	Практ. заняття	Само ст. роботи	Інд. роботи
Модуль 1. Теоретичні засади організації Компетентісно орієнтованої початкової освіти					
1.	Теоретико-методологічні засади компетентісно орієнтованого навчання, виховання й розвитку особистості.	0/2		5/6	4
2.	Компетентісний підхід у сучасній освіті: світові стратегічні орієнтири та українські перспективи.	2	2/2	5/6	5
3.	Теоретичні засади компетентісного підходу як засобу досягнення освітніх завдань початкової школи.	2	2	5/6	5
4.	Компетентісно орієнтована початкова освіта як умова реалізації Концепції Нової української школи.	2		5/6	5
Модуль 2. Психолого-педагогічні основи організації компетентісно орієнтованої початкової освіти					
5.	Компетентісно орієнтоване навчання, виховання й розвиток особистості молодших школярів.		2	5/6	6
6.	Особливості організації освітнього процесу в контексті компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2	2/2	5/6	6
7.	Педагогіка партнерства освітнього процесу в контексті реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2	2	5/8	5
8.	Сучасне освітнє середовище реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2		5/8	4
Модуль 3. Методичні основи реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти					
9.	Мета формування предметних компетентностей молодших школярів.	2	2	5/8	4
10.	Дидактичні характеристики компетентісно орієнтованої початкової освіти.	0/2	2	5/8	5
11.	Компетентісно орієнтовані завдання як технологічний інструмент реалізації компетентісного підходу до навчання в початковій школі.	2	2	2/7	5
12.	Система ключових компетентностей молодших школярів: форми, методи, засоби, прийоми, технології формування.	2	2	2/7	5
13.	Разом за семестр - 90 год.	18/4	18/4	54/82	59

14	Форма підсумкового контролю				Залік
----	------------------------------------	--	--	--	--------------

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

комп'ютерний клас;
 ОС Microsoft Windows;
 пакет Microsoft Office;
 Web браузер; доступ до мережі Інтернет

Політика курсу:

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньо-наукової діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідання занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття.

Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

Форми контролю освітньої складової: усне опитування, тестування, захист проєктів, залік; апробація результатів досліджень на наукових конференціях та семінарах; публікація результатів досліджень у наукових виданнях; презентація результатів дослідження на щорічній звітній конференції здобувачів освіти;

Система оцінювання ґрунтується на принципах академічної доброчесності та прозорості.

Методи навчання (МН): *словесні методи* (розповідь, бесіда, дискусія, пояснення, диспут, інструктаж, генератор думок, есе, дослідницький діалог, модерування, наукова полеміка, науковий огляд); *наочні методи* (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); *практичні методи* (вправа, робота з інформаційними джерелами, практичні, лабораторні, дослідні роботи, тренінг); *методи інноваційних технологій* (методи проєктної діяльності, методи проблемного навчання, методи інтерактивного навчання).

Форми оцінювання (ФО): *Усна* (бесіда, захист рефератів, захист проєктів, доповідь, виступ, повідомлення, коментар опорного конспекту); *письмова* (самостійна робота за варіантами, виконання різнорівневих завдань, термінологічний диктант, заповнення таблиць, складання схем, розв'язання задач, виконання вправ, написання тез, написання статей, написання есе); *тестова* (за закритими тестами; відкритими тестами); *програмована* (тестування); *самоконтроль та взаємоконтроль* (рецензування відповіді, самооцінювання письмової роботи).

Розподіл балів за видами навчальної діяльності.

№з/п	Види навчальної діяльності, кількість тем	Максимальна кількість балів за одну тему	Загальна кількість балів	Форма підсумкового контролю
1.	Практичні заняття (18)	3	54	
2.	Самостійна робота (10)	1,8	18	
3.	Індивідуальна робота (4)	4	16	
4.	Модульні завдання (3)	4	12	
5.			100	Залік

Шкала оцінювання знань.

Таблиця 2

За школою ECTS	За 100 бальною шкалою ECTS	Значення оцінки за рівнями сформованості ЗК, ФК, ПРН
A	90-100	Високий рівень володіння сформованими компетентностями, ПРН
B	82-89	Достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
D	64-73	Середній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
E	60-63	Рівень оволодіння ЗК, ФК, ПРН нижче середнього
FX	35-59	Низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН
F	1-34	Дуже низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН

Інформаційне забезпечення:

Основна література

1. Байбара Т.М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади. Початкова школа. 2010. №8.
2. Бібік Н. Компетентність і компетенції в результатах початкової освіти. Початкова школа. 2010. № 9.
3. Дідик О. В. Компетентнісно орієнтовне навчання. Х.: Основа. 2010.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004.
5. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. К.: Педагогічна думка. 2008. 424 с.
6. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в європейській освіті. К.: Педагогічна думка, 2009. С. 21–30.
7. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти. 2009. 226 с.
8. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу. Початкова школа. 2009. № 8
9. Сидоренко В.В. Нова українська школа: концептуальні орієнтири / матеріали методологічного семінару з онлайн-трансляцією «Освітньо-філософські засади Нової української школи», 18 жовтня 2017 року, м. Київ. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/708457/>
10. Упровадження компетентнісного підходу в початкову освіту: здобутки і нерозв'язані проблеми. Рідна школа. 2014. № 4-5. С. 12-16. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2014_4-5_8
11. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості. К.: Пед. преса, 2007. 176 с.

Додаткова література

1. Життєва компетентність особистості: науково-методичн. посібник / за ред. Л.В.Сохань, І.Г.Єрмакова та ін. К.: Богдана, 2003. 520 с.
2. Квас О. *Дитиноцентризм у науках про виховання*: історичний аспект: монографія. Дрогобич. Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. 300с.
3. Коберник Г. І. *Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика*: монографія. К.: Наук. світ, 2002. 231 с.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О.В.Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 112с.

5. Рачинська І.М. Технологія формування та розвитку критичного мислення. Х.: Вид. група «Основа», 2013.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020р. № 898). URL: mon.gov.ua (дата звернення 15.10.2020 р.)

2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»: від 18.12.2019 № 392-IX. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).

4. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>(дата звернення 29 січня 2021 р.).

5. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: від 16.01.2020 р. № 463-IX. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 29 січня 2021 р.).

6. Концепція Нової Української школи. URL: <http://kyrylivka.osv.org.ua/koncersiya-pova-ukrainska-shkola-17-07-43-18-09-2018/>. (дата звернення 29 січня 2021 р.).

7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/> (дата звернення: 29.01.2021). Вчитель у мережі. URL: <https://sites.google.com/site/ulejconf>(дата звернення: 29.01.2021).

8. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>(дата звернення: 29.01.2021).

9. ОсвітаUAURL: <http://osvita.ua>(дата звернення: 29.01.2021).

10. Освіта і Наука. URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34(дата звернення: 29.01.2021).

11. Педагогічна бібліотека. URL: <http://www.pedlib.clx.ru>(дата звернення: 29.01.2021).

12. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>(дата звернення: 29.01.2021).